

Alicja Kasperowicz-Stępień

Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie

PROBLEM DYSCYPLINY FINANSÓW PUBLICZNYCH W POLSCE

Streszczenie: Przestrzeganie dyscypliny finansów publicznych odgrywa istotną rolę w procesie zarządzania finansami publicznymi. W publikacji przedstawiono istotę dyscypliny finansów publicznych i podstawowe zasady oraz zakres podmiotowej i przedmiotowej odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Słowa kluczowe: finanse publiczne, dyscyplina finansów publicznych, Główna Komisja Orzekająca, postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów

1. Wstęp

Pojęcie dyscypliny finansów publicznych nie zostało zdefiniowane w polskim ustawodawstwie. W szerokim znaczeniu tego słowa obejmuje¹:

- 1) ogół działań zmierzających do uzyskania efektu w postaci zapewnienia budżetowi państwa i jednostek samorządu terytorialnego należnych im dochodów,
- 2) gwarancje zgodności poziomu wydatków i zobowiązań zaciągniętych przez sektor finansów publicznych z wysokościami zaplanowanymi w budżecie państwa, planach finansowych jednostek i budżetach jednostek samorządu terytorialnego.

W węższym z kolei znaczeniu, tj. z punktu widzenia ponoszenia odpowiedzialności, dyscyplina finansów publicznych oznacza zespół określonych przez ustawodawcę norm prawnych, dotyczących szeroko rozumianej gospodarki finansowej, których naruszenie skutkować może pociągnięciem do odpowiedzialności².

Należy zauważyć, że zakresem odpowiedzialności za przestrzeganie i naruszenie dyscypliny finansów publicznych objęty został cały sektor publiczny oraz podmioty wydatkujące środki publiczne³.

Zgodnie z orzeczeniem Głównej Komisji Orzekającej (GKO) z 11 grudnia 2000 r., pojęcie **dyscyplina finansów publicznych** oznacza przestrzeganie prawnie wy-

---

¹ M. Gluch, *Dyscyplina finansów publicznych*, Grupa Wydawnicza INFOR SA, Warszawa 2006, s. 9.

² Tamże.

³ S. Owsiak, *Finanse publiczne. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2005, s. 386.

znaczonych reguł ustalania, poboru i egzekucji należności stanowiących środki publiczne oraz gospodarowanie nimi w skali mikroekonomicznej, czyli w jednostkach sektora finansów publicznych. Tak więc pod względem przedmiotowym pojęcie to obejmuje wymagania, których nieprzestrzeganie jest przez ustawodawcę traktowane jako popełnienie czynu stanowiącego naruszenie dyscypliny finansów publicznych⁴.

Z kolei E. Malinowska oraz W. Misiąg uważają, że dyscyplina finansów publicznych oznacza obowiązek przestrzegania zasad gospodarki finansowej określonej w ustawie o finansach publicznych oraz w innych aktach prawnych regulujących zasady gospodarowania mieniem i środkami publicznymi. Autorzy zaznaczają, że przepisy dotyczące dyscypliny finansów publicznych powinny zapewnić realizację dwóch podstawowych zasad funkcjonowania sektora publicznego⁵:

- efektywnego gospodarowania środkami publicznymi i majątkiem publicznym,
- ścisłego respektowania zakresu uprawnień do dysponowania środkami publicznymi.

Przez wiele lat dyscyplinie finansów publicznych poświęcony był dział V ustawy o finansach publicznych. Od 2005 r. regulacje dotyczące dyscypliny zawarte są w odrębnej ustawie z 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Tak więc obecnie aktami prawnymi, regulującymi dochodzenie odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, są⁶:

- ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. 2005, nr 14, poz. 114 z późn. zm.);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 lipca 2005 r. w sprawie działania organów orzekających w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych oraz organów właściwych do wypełniania funkcji oskarżyciela (Dz.U. nr 136, poz. 1143);
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 lipca 2005 r. w sprawie rejestru prowadzonego przez Główną Komisję Orzekającą w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych (Dz.U. nr 136, poz. 1144).

2. Podstawowe zasady oraz zakres podmiotowy i przedmiotowy odpowiedzialności

Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest odpowiedzialnością o szczególnym o charakterze. Stąd też do podstawowych zasad odpowiedzialności należy zaliczyć⁷:

---

⁴ Orzeczenie GKO z 11 grudnia 2000 r., DF/GKO/Odw. – 163/287/2000.

⁵ E. Malinowska, W. Misiąg, *Finanse publiczne w Polsce. Przewodnik 2002*, ODDK Gdańsk 2002, s. 523.

⁶ www.mf.gov.pl.

⁷ Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. 2005, nr 14, poz. 114 z późn. zm., art. 19, ust. 1 oraz ust. 2, art. 24 ust. 1).

1. Zasadę odpowiedzialności za czyn określony w ustawie. Co oznacza, że odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych ponosi osoba, która popełniła naruszający tę dyscyplinę czyn określony przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

2. Zasadę odpowiedzialności za czyn zawiniony. Zgodnie z tą zasadą, odpowiedzialność ponosi osoba, której można przypisać winę w czasie popełnienia naruszenia.

3. Zasadę prymatu stosowania ustawy nowej. Oznacza to, że w przypadku, w którym przypisy ustawy nowej (obowiązującej w dniu orzekania) są dla sprawcy względniejsze, albo przepisy nowej i starej ustawy są równie względne, organy prowadzące postępowanie mają obowiązek stosować przypisy obowiązujące w czasie orzekania.

Należy zauważyć, że zakresem podmiotowym odpowiedzialności objęte są⁸:

1) osoby wchodzące w skład organu wykonującego budżet lub plan finansowy;

2) jednostki sektora finansów publicznych albo jednostki niezaliczanej do sektora finansów publicznych otrzymującej środki publiczne lub zarządzającego mieniem tych jednostek; kierownicy jednostek sektora finansów publicznych;

3) pracownicy jednostek sektora finansów publicznych, którym powierzono określone obowiązki w zakresie gospodarki finansowej lub czynności przewidziane w przepisach o zamówieniach publicznych;

4) osoby gospodarujące środkami publicznymi przekazanymi jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych.

Katalog czynów stanowiących naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest zamknięty. Szczegółowe ich wskazanie zawiera dział II ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny. Stwierdzenie popełnienia poszczególnych czynów wiązać się może jednak z naruszeniem bardzo wielu norm prawa materialnego. Dlatego takie samo naruszenie, wskazane w ustawie o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, wywołane może być różnymi zachowaniami, niezgodnymi z zakazami albo nakazami, wynikającymi z różnych przepisów dotyczących gospodarki finansowej. Naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest⁹:

1) nieustalenie należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicznych albo ustalenie takiej należności w wysokości niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia;

2) niepobranie lub niedochodzenie należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicznych albo pobranie lub dochodzenie tej należności w wysokości niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia;

⁸ www.mf.gov.pl.

⁹ Tamże.

3) niezgodne z przepisami umorzenie należności Skarbu Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub innej jednostki sektora finansów publicznych albo dopuszczenie do przedawnienia tej należności;

4) niedochodzenie nadmiernie lub nienależnie pobranych środków pochodzących:

a) z budżetu Unii Europejskiej,

b) ze źródeł zagranicznych, niepodlegających zwrotowi, innych niż wymienione w punkcie a;

5) dopuszczenie przez kierownika jednostki sektora finansów publicznych do uszczuplenia wpływów należnych Skarbowi Państwa, jednostce samorządu terytorialnego lub innej jednostce sektora finansów publicznych wskutek zaniedbania lub niewypełnienia obowiązków w zakresie kontroli finansowej;

6) nieprzekazanie do budżetu w należnej wysokości pobranych dochodów należnych Skarbowi Państwa lub jednostce samorządu terytorialnego lub nieterminowe przekazanie tych dochodów;

7) niedokonanie wpłaty do budżetu w należnej wysokości nadwyżki dochodów własnych przez jednostkę budżetową, nadwyżki środków obrotowych przez zakład budżetowy albo części zysku przez gospodarstwo pomocnicze jednostki budżetowej lub nieterminowe dokonanie tej wpłaty;

8) przeznaczenie dochodów, z wyłączeniem dochodów własnych oraz dochodów gromadzonych na rachunku funduszu motywacyjnego, uzyskiwanych przez jednostkę budżetową na wydatki ponoszone w tej jednostce;

9) przekazanie dotacji z naruszeniem zasad lub trybu jej udzielania;

10) nierozliczenie przekazanej dotacji lub nieterminowe rozliczenie tej dotacji;

11) nieustalenie kwoty dotacji podlegającej zwrotowi do budżetu;

12) wydatkowanie dotacji niezgodnie z przeznaczeniem określonym przez udzielającego dotację;

13) nierozliczenie otrzymanej dotacji lub nieterminowe rozliczenie tej dotacji;

14) niedokonanie zwrotu dotacji w należnej wysokości lub nieterminowe dokonanie zwrotu tej dotacji;

15) dokonanie zmiany w budżecie lub planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych bez upoważnienia albo z przekroczeniem zakresu upoważnienia;

16) dokonanie wydatku ze środków publicznych bez upoważnienia albo z przekroczeniem zakresu upoważnienia;

17) dopuszczenie przez kierownika jednostki sektora finansów publicznych do dokonania wydatku powodującego przekroczenie kwoty wydatków ustalonej w rocznym planie finansowym jednostki wskutek zaniedbania lub niewypełnienia obowiązków w zakresie kontroli finansowej;

18) przeznaczenie środków rezerwy budżetowej na inny cel niż określony w decyzji o ich przyznaniu;

19) przyznanie lub przekazanie środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej oraz innych środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, niepodlegających zwrotowi, bez zachowania lub z naruszeniem procedur obowiązujących przy ich przyznaniu lub przekazaniu;

20) przyznanie lub przekazanie środków na realizację zadań Wspólnej Polityki Rolnej bez zachowania procedur obowiązujących przy uruchamianiu tych środków;

21) wykorzystanie środków, o których mowa w punkcie 1, niezgodnie z przeznaczeniem lub niezgodnie z obowiązującymi procedurami;

22) nieopłacenie przez jednostkę sektora finansów publicznych:

a) składek na ubezpieczenia społeczne,

b) składek na ubezpieczenie zdrowotne,

c) składek na Fundusz Pracy,

d) składek na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,

e) wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

f) albo ich opłacenie w kwocie niższej niż wynikająca z prawidłowego obliczenia lub z przekroczeniem terminu zapłaty;

23) zaciągnięcie zobowiązania bez upoważnienia albo z przekroczeniem zakresu upoważnienia do zaciągania zobowiązań jednostki sektora finansów publicznych;

24) niewykonanie zobowiązania jednostki sektora finansów publicznych, którego skutkiem jest zapłata odsetek, kar lub opłat;

25) dopuszczenie przez kierownika jednostki sektora finansów publicznych do niewykonania zobowiązania jednostki, którego termin płatności upłynął, wskutek zaniedbania lub niewypełnienia obowiązków w zakresie kontroli finansowej;

26) udzielenie zamówienia publicznego:

a) wykonawcy, który nie został wybrany w trybie określonym w przepisach o zamówieniach publicznych,

b) z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych dotyczących:

c) przesłanek stosowania poszczególnych trybów udzielenia zamówienia publicznego,

d) obowiązku przekazania lub zamieszczenia ogłoszenia w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego,

e) obowiązku zawiadomienia Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych,

f) którego przedmiot lub warunki zostały określone w sposób naruszający zasady uczciwej konkurencji,

g) z innym, niż wymienione w pkt. a–c, naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych, jeżeli naruszenie to miało wpływ na wynik postępowania o udzielenie zamówienia publicznego;

27) zawarcie umowy w sprawie zamówienia publicznego:

a) bez zachowania formy pisemnej,

b) na czas dłuższy niż określony w przepisach o zamówieniach publicznych lub na czas nieoznaczony, z wyłączeniem przypadków dopuszczonych w przepisach o zamówieniach publicznych,

c) przed ostatecznym rozstrzygnięciem protestu z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych;

28) unieważnienie postępowania o udzielenie zamówienia publicznego z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych, określających przesłanki upoważniające do unieważnienia tego postępowania;

29) niezłożenie przez członka komisji przetargowej lub inną osobę występującą w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego w imieniu zamawiającego oświadczeń wymaganych przepisami o zamówieniach publicznych;

30) niewyłączenie z postępowania o udzielenie zamówienia publicznego osoby podlegającej wyłączeniu z takiego postępowania na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych;

31) zmiana umowy w sprawie zamówienia publicznego z naruszeniem przepisów o zamówieniach publicznych;

32) dopuszczenie przez kierownika jednostki sektora finansów publicznych do popełnienia naruszenia dyscypliny finansów publicznych, o którym mowa w art. 17 ust. 1 punkcie 1 oraz ust. 2, 3 i 5 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, wskutek zaniedbania lub niewypełnienia obowiązków w zakresie kontroli finansowe;

33) zaniechanie przeprowadzenia lub rozliczenia inwentaryzacji albo przeprowadzenie lub rozliczenie inwentaryzacji w sposób niezgodny z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. 2002. nr 76, poz. 694 z późn. zm.);

34) wykazanie w sprawozdaniu budżetowym danych niezgodnych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Liczba ujętych w katalogu i rozstrzygniętych przez GKO spraw dotyczących naruszania dyscypliny finansów publicznych w okresie 2004–2008 kształtowała się w sposób przedstawiony w tabeli 1.

Tabela 1. Liczba rozstrzygniętych spraw przez GKO w latach 2004–2008

2004	2005	2006	2007	2008	2009
19	48	91	68	79	80

Źródło: sprawozdanie z działalności GKO w sprawie naruszenia Dyscypliny Finansów Publicznych za poszczególne lata.

3. Organy właściwe w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych

Zgodnie z ustawą o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, organami właściwymi w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych są¹⁰:

- organy orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych pierwszej oraz drugiej instancji,
- organy właściwe do wypełniania funkcji oskarżyciela w pierwszej i drugiej instancji.

Jak wynika z ustawy, organami orzekającymi w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych pierwszej instancji są komisje orzekające w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych:

a) Wspólna Komisja Orzekająca – właściwa w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych w zakresie realizacji budżetu państwa w częściach: Kancelaria Sejmu, Kancelaria Senatu, Kancelaria Prezydenta RP, Sąd Najwyższy, Naczelny Sąd Administracyjny, Trybunał Konstytucyjny, Najwyższa Izba Kontroli, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Krajowe Biuro Wyborcze, Państwowa Inspekcja Pracy, Krajowa Rada Sądownictwa oraz w odniesieniu do jednostek otrzymujących środki publiczne przekazane z ww. części budżetu państwa,

b) Komisja Orzekająca przy Szefie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów – właściwa w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych w zakresie dotyczącym: realizacji budżetu Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, samorządowych kolegiów odwoławczych, organów i jednostek nadzorowanych przez Prezesa Rady Ministrów oraz jednostek im podległych lub przez nie nadzorowanych (komisja ta nie orzeka w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przez osoby pełniące funkcje wojewody, wicewojewody, dyrektora generalnego urzędu wojewódzkiego i głównego księgowego części budżetowej, której dysponentem jest wojewoda – dla których właściwa jest resortowa komisja orzekająca przy ministrze właściwym do spraw administracji publicznej, a także w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych w jednostkach podległych i nadzorowanych przez wojewodę – które rozpatrywane są przez właściwą regionalną komisję orzekającą),

c) Resortowe komisje orzekające przy ministrach kierujących działem lub działami administracji rządowej – właściwe w zakresie dotyczącym:

- realizacji budżetu państwa w częściach, którymi dysponuje minister kierujący działem lub działami administracji rządowej (z wyłączeniem środków przekaza-

¹⁰ Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych..., dz. cyt., dział III.

nych jednostkom samorządu terytorialnego lub ich związkom i stowarzyszeniom oraz samorządowym jednostkom organizacyjnym),

- organów i jednostek podległych lub nadzorowanych przez ministra oraz jednostek im podległych lub przez nie nadzorowanych,
- innych jednostek otrzymujących środki publiczne przekazane z części budżetu państwa lub innych środków publicznych, którymi dysponuje minister lub organy i jednostki mu podległe lub przez ministra nadzorowane.

Dodatkowo resortowa komisja orzekająca przy ministrze właściwym do spraw administracji publicznej (Resortowa Komisja Orzekająca w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy Ministrze Spraw Wewnętrznych i Administracji) orzeka także w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych w zakresie dotyczącym osób pełniących funkcje wojewody, wicewojewody, dyrektora generalnego urzędu wojewódzkiego i głównego księgowego części budżetowej, której dysponentem jest wojewoda, a także marszałka województwa, członka zarządu województwa i głównego księgowego budżetu województwa/skarbnika województwa.

4. Procedura postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów

Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest postępowaniem dwuinstancyjnym. Rozstrzygnięcia wydawane na każdym etapie postępowania traktować jednak należy, zgodnie z orzecnictwem sądów administracyjnych, jako szczególnego rodzaju decyzje administracyjne¹¹.

Postępowanie wszczyna rzecznik dyscypliny finansów publicznych – pełniący funkcję oskarżyciela – na podstawie zawiadomienia o ujawnionych okolicznościach, wskazujących na naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Do złożenia zawiadomienia o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych zobowiązane są następujące podmioty¹²:

- 1) kierownik jednostki sektora finansów publicznych,
- 2) kierownik jednostki otrzymującej środki publiczne,
- 3) organ sprawujący nadzór nad jednostką sektora finansów publicznych,
- 4) organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego,
- 5) organ kontroli lub kierownik jednostki prowadzącej kontrolę jednostki sektora finansów publicznych,
- 6) dysponent przekazujący środki publiczne jednostce niezaliczanej do sektora finansów publicznych.

¹¹ www.mf.gov.pl.

¹² Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych..., dz. cyt., dział IV.

Tak więc po otrzymaniu zawiadomienia rzecznik dyscypliny podejmuje czynności sprawdzające, czy istnieją podstawy do wszczęcia postępowania wyjaśniającego. W razie jego wszczęcia, w terminie nie dłuższym niż 30 dni, występuje on do właściwej komisji orzekającej z wnioskiem o ukaranie za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, albo wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego lub jego zawieszeniu. Należy zauważyć, że wniosek o ukaranie dotyczy konkretnej osoby, której zarzuca się popełnienie czynu, stanowiącego naruszenie dyscypliny finansów publicznych. Osoba ta oraz rzecznik dyscypliny finansów publicznych są stronami postępowania w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przed komisją orzekającą¹³.

Z wnioskiem o ukaranie za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, ujawnione w wyniku kontroli przeprowadzonej w danej jednostce lub kontroli dotyczącej zamówienia publicznego może także wystąpić Najwyższa Izba Kontroli, Prezes Urzędu Zamówień Publicznych i prezes regionalnej izby obrachunkowej.

Stąd też jeżeli wniosek o ukaranie spełnia kryteria formalne, sprawa jest rozpoznawana na rozprawie lub posiedzeniu. W wyniku rozpoznania sprawy na rozprawie komisja orzekająca wydaje orzeczenie o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, orzeczenie o uniewinnieniu, albo orzeczenie o umorzeniu postępowania.

Ponieważ postępowanie jest dwuinstancyjne, od orzeczenia komisji orzekającej w I instancji, służy stronom odwołanie do Głównej Komisji Orzekającej w Sprawach o Naruszenie Dyscypliny Finansów Publicznych. Na tym z kolei etapie postępowania, funkcję oskarżyciela pełni Główny Rzecznik Dyscypliny Finansów Publicznych albo jego zastępca.

Tak więc w wyniku rozpoznania odwołania, Główna Komisja Orzekająca:

- 1) utrzymuje orzeczenie w mocy, albo
- 2) uchyla orzeczenie w całości lub w części i rozstrzyga sprawę co do istoty,
- 3) uchyla orzeczenie w całości lub w części i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania przez komisję orzekającą.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że wszystkie organy prowadzące postępowanie (rzecznik, komisja orzekająca w I instancji oraz Główna Komisja Orzekająca) obowiązane są, na każdym etapie postępowania uwzględniać okoliczności powodujące wyłączenie możliwości orzekania w sprawie, określone w art. 78, ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych. W takich bowiem przypadkach postępowania nie wszczyna się, a jeśli zostało wszczęte – wydaje się postanowienie o umorzeniu postępowania albo orzeczenie o uniewinnieniu. Należy zauważyć, że przykładowo jedną z takich okoliczności, jest przedawnienie karalności. Karalność naruszenia dyscypliny finansów publicznych ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęły 3 lata. Jeżeli jednak w tym okresie wszczęto postępowanie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych, karalność ustaje z upływem 2 lat od tego okresu.

¹³ www.mf.gov.pl.

Ostatecznie na prawomocne orzeczenia i postanowienia Głównej Komisji Orzekającej kończące postępowanie przysługuje skarga do sądu administracyjnego. Wniesienie skargi wstrzymuje wykonanie prawomocnego orzeczenia w sprawie o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Należy zaznaczyć, że organy prowadzące postępowanie są obowiązane badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść obwinionego. Ponadto, w niezbędnym zakresie, zobowiązane są pouczać jego uczestników o ciążyących na nich obowiązkach i przysługujących im prawach oraz udzielać im wyjaśnień i informacji o tych prawach i obowiązkach, tak aby w toku postępowania jego uczestnicy nie ponieśli szkody z powodu niezajomości przepisów, dotyczących postępowania w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Prawomocne orzeczenia wykonuje przewodniczący komisji orzekającej I instancji. Odpis prawomocnego orzeczenia dołącza się do akt osobowych pracownika. Szczególnie tryb wykonywania dotyczy orzeczeń wymierzających karę zakazu pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi.

5. Podsumowanie

Postępowanie w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych jest szczególnym postępowaniem dyscyplinarnym, o odrębnej, w szczególności od postępowania administracyjnego i karnego, procedurze. Odgrywa ono istotną rolę w procesie zarządzania finansami publicznymi. Należy zauważyć, że karami za naruszenie dyscypliny finansów publicznych są¹⁴:

- upomnienie,
- nagana,
- kara pieniężna,
- zakaz pełnienia funkcji związanych z dysponowaniem środkami publicznymi.

Zgodnie z ustawą kary za naruszenie dyscypliny finansów publicznych nie można wykonać, jeżeli od dnia uprawomocnienia się orzeczenia upłynęły 2 lata. Ponadto konsekwencją przypisania odpowiedzialności jest obowiązek zwrotu, na rzecz Skarbu Państwa, zryczałtowanych kosztów postępowania, a także wpisanie do rejestru osób odpowiedzialnych za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.

Literatura

1. Głuch M., *Dyscyplina finansów publicznych*, Grupa Wydawnicza INFOR SA, Warszawa 2006.
2. Malinowska E., Misiąg W., *Finanse publiczne w Polsce. Przewodnik 2002*, ODDK Gdańsk 2002.

---

¹⁴ Tamże.

3. Orzeczenie GKO z 11 grudnia 2000 r., DF/GKO/Odw. – 163/287/2000.
4. Owsiak St., *Finanse publiczne. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.
5. Sprawozdanie z działalności GKO w sprawie naruszenia Dyscypliny Finansów Publicznych za poszczególne lata.
6. Ustawa z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz.U. 2005, nr 14, poz. 114 z późn. zm.).
7. www.mf.gov.pl

THE PROBLEM OF THE DISCIPLINE OF PUBLIC FINANCE IN POLAND

Summary: The discipline of the public finance plays the main role in the public finance management process. This paper presents the meaning of public finance discipline and the main principles and the area of the subjective responsibility of public finance discipline disturbance.